

Herman Boel

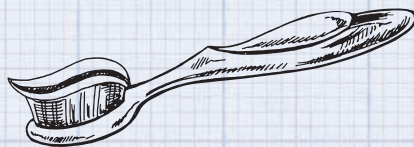
**888
WEETJES
DIE JE SNEL
WEER MAG
VERGETEN**

-
-
- ☞ *Alle baby's zijn kleurenblind* ☞
 - ☞ *De paus mag geen orgaandonor zijn* ☞
 - ☞ *Het jaar 46 v.Chr. telde 445 dagen* ☞
-

Lannoo

INHOUD

888 weetjes...

1. ... over beestjes 7

Waarom mieren kunnen overleven zonder longen
en 114 andere gekke dierenweetjes

2. ... over de mens 43

Waarom je iemand met xanthofobie maar beter geen zonnebloemen geeft
en 125 andere wetenswaardigheden over ons lichaam en onze geest

3. ... over lokale gewoonten, regels en bizarriteiten 87

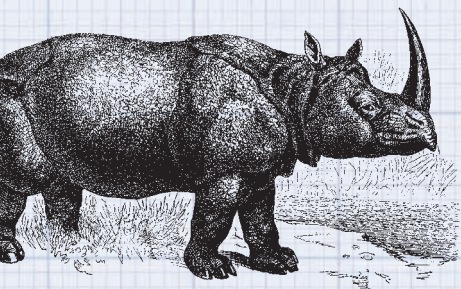
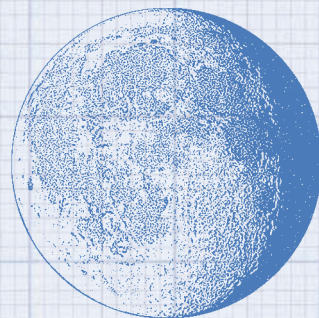
Waarom playbacken verboden is in Turkmenistan
en 90 andere internationale rariteiten

4. ... over taal 119

Waarom tellen in het Deens aartsmoeilijk is
en 64 andere wist-je-datjes voor taalfanaten

5. ... uit de geschiedenis 141

Waarom het lichaam van Willem de Veroveraar ontplofte
en 173 andere wetenswaardigheden uit het verleden

6. ... over kunst en cultuur 211

Waarom Bob de Bouwer in Japan een extra vinger heeft en 62 andere amusante weetjes

7. ... over de aarde en daarbuiten 233

Waarom de aarde elke dag 40 tot 100 ton zwaarder wordt en 73 andere aardse en buitenaardse feiten

8. ... over wetenschap en zo 259

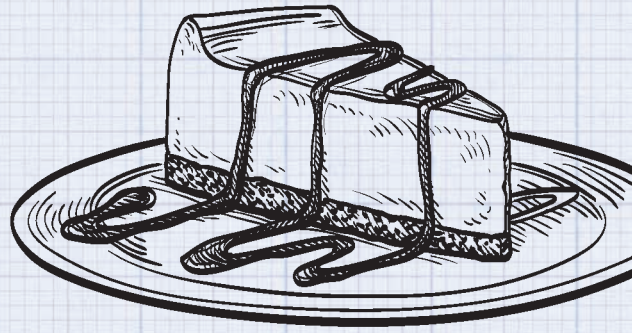
Waarom ook planten graag geaaid worden en 102 andere wetenschappelijke ontdekkingen uit het heden en verleden

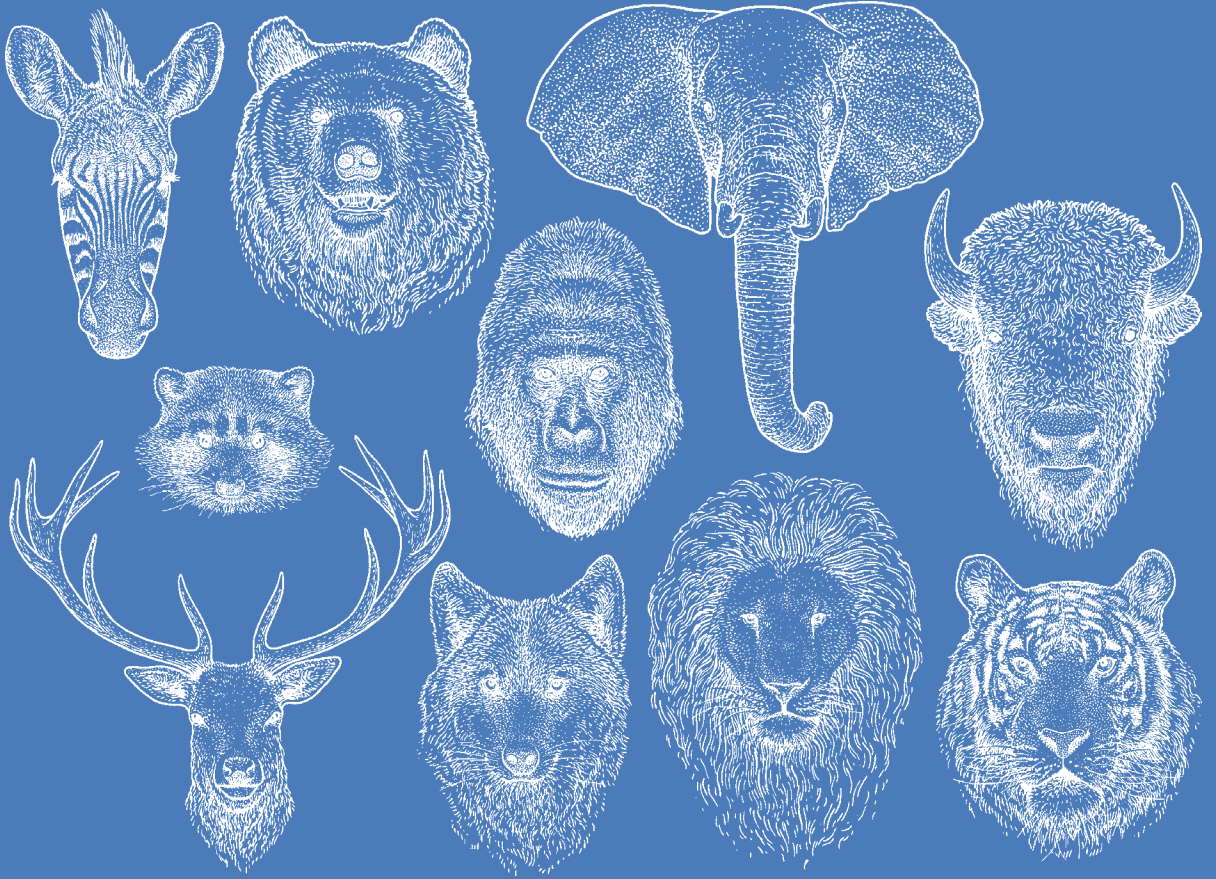
9. ... over sport en spel 297

Waarom je je armen in een achtbaan maar beter niet omhooghoudt en 29 andere eigenaardigheden uit de entertainmentsector

10. ... over eten en drinken 307

Waarom sinaasappels in rode netjes verkocht worden en 46 andere dingen die je nog niet wist over je favoriete eten en drinken

1. ... OVER BEESTJES

1 Het gehamer van een specht is muziek

Wanneer een specht met zijn bek in een boom tikt, gaat het niet om willekeurig of aangeboren getik. Nee, nee, de vogel heeft het ritme aangeleerd door soortgenoten te imiteren, net zoals zangvogels deuntjes overnemen van andere vogels.

Met andere woorden: ook spechten zijn dieren met een vocaal leervermogen. Het getik is een soort van communicatiemiddel. En dat is interessant voor de wetenschap. Een vocaal leervermogen wordt immers gezien als de voorloper van taal. Door de taal van de spechten te bestuderen, kunnen we dus de menselijke spraak beter begrijpen.

2 Apen hebben ook een midlifecrisis

Je bent dus niet alleen, als menselijke veertiger of vijftiger! Uit onderzoek bij apen in diverse dierentuinen én in het wild blijkt dat chimpansees het ongelukkigst zijn op een leeftijd van 27 tot 28 jaar, en orang-oetans op 35-jarige leeftijd. Precies halverwege hun normale levensverwachting dus.

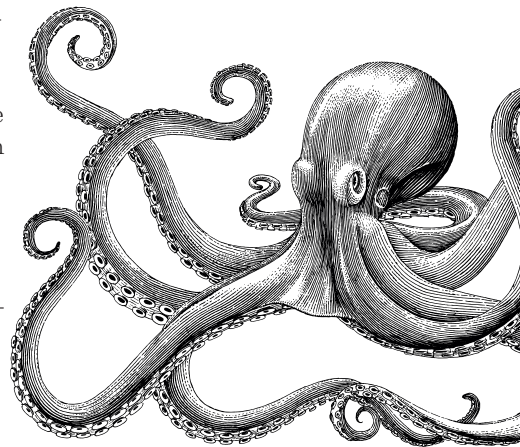
Of die dip niet louter een evolutionaire oorzaak heeft? Dat weten we nog niet. Terwijl je dit leest, wordt de mogelijke midlifecrisis van de aap nog volop onderzocht. Nee, niet op de sofa.

3 Octopussen hebben een verbluffend denkvermogen

Biologen weten al lang dat octopussen een intrigerend denkvermogen hebben. Hun hersencellen bevinden zich niet op één plaats, zoals bij de mens, maar zijn verspreid over het hele lichaam. Die cellen zijn deels dezelfde als die van andere dieren, zoals een fruitvlieg of muis, maar octopussen kunnen ook rekenen op heel bijzondere celtypes.

Het is aan die grote verscheidenheid dat de octopus zijn opmerkelijke denkvermogen te danken heeft. Van de half miljard hersencellen in zijn kronkelende lichaam hebben er maar liefst 25 miljoen te maken met geheugen en leervermogen. Ter vergelijking: bij de fruitvlieg zijn dat er maar 2500. Sorry, fruitvlieg!

Door die intelligentie kunnen octopussen bijvoorbeeld voorwerpen hanteren en als ware houdini's uit allerlei situaties ontsnappen. Echt slimme diertjes!

4 Niet alle kikkers kwaken

Kikkers hebben nogal eens de gewoonte te kwaken. Vooral mannetjeskikkers doen dat, wanneer ze op zoek zijn naar een partner. Een ramp voor je slaap als je een paar van die kikkers in je tuin hebt. Tenzij je voor deze kikker kiest. In Tanzania bestaat er namelijk een kikker die nooit kwaakt, de *Hyperolius ukaguruensis*. Het mannetje van die soort maakt hoegenaamd geen lawaai. Maar hoe komt die dan aan een partner, vraag je je als bezorgde lezer misschien af. Het is voorlopig nog speculatie, maar wetenschappers denken dat dit gebeurt door aanraking. De keelzak van het mannetjes heeft stekels, die het vrouwtje aanraakt en 'leest'. Braille bij kikkers, dus!

5 Flamingo's eten ondersteboven...

Flamingo's kunnen alleen eten als hun hoofd ondersteboven zit. Dat is hoofdzakelijk te wijten aan de structuur van hun mond en de manier waarop ze hun lange, gracieuze nek in het water houden. Wanneer flamingo's hun nek onder water steken, hangt hun mond ondersteboven. De bek heeft zich daaraan aangepast. Het bovenste deel van de bek werkt namelijk zoals de onderste kant bij de meeste andere vogels. Flamingo's behoren dan ook tot de weinige dieren die hun bovenkaak kunnen bewegen tijdens het eten. Waarlijk vreemde vogels!

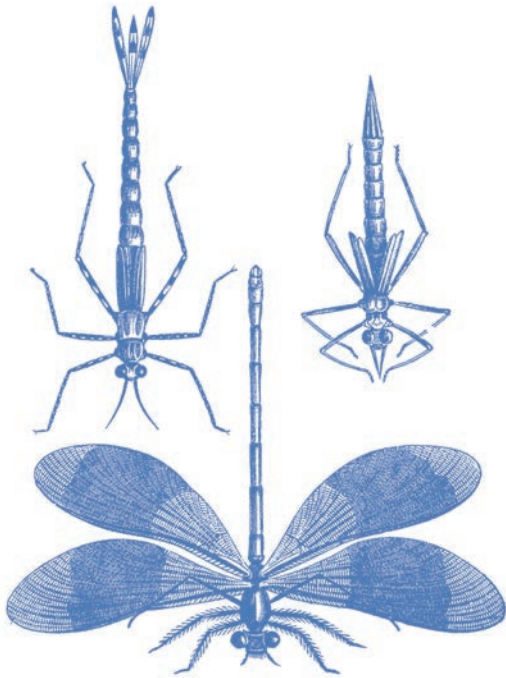
6 ... maar ze zijn niet roze

Althans niet vanaf de geboorte. Een flamingojong is grijs of wit. Zijn uiteindelijke roze kleur krijgt een flamingo door zijn voeding. Flamingo's eten immers niet alleen vissen en insecten, maar ook een roze alg en garnalen die we *Artemia salina* noemen. Die laatste zijn rijk aan pigmenten. Zodra ze zijn verteerd, zetten ze zich vast op de huid en de veren van de vogel. De kleur van de vogel kan dus verschillen naargelang van de hoeveelheid garnalen die hij heeft opgepeuzeld. Een roze flamingo kan overigens weer wit worden als hij niet langer die delicatessen eet.

7 Krokodillen kunnen zichzelf voortplanten

In 2023 begon een spitsnuitkrokodil in Costa Rica die al zestien jaar in gevangenschap leefde plots eieren te leggen, zonder dat het dier in die tijd in contact was gekomen met een mannetje. Op zich is dat niet zo bijzonder: kippen leggen ook eieren zonder een haan in de buurt. Maar bij de krokodil bleek een van de eieren zowaar levensvatbaar te zijn. Dat lijkt ongetwijfeld uitzonderlijk, maar dat is het eigenlijk ook niet. De foetus bleek voor 99,9 procent genetisch identiek aan haarzelf. Dat is wél bijzonder, normaal gezien bedraagt dat percentage 50 procent (omdat er dan ook een mannetje is, natuurlijk, die voor de andere 50 procent instaat).

Naast een krokodil werden er ook al asek-suele gevallen van voortplanting vastgesteld bij haaien, vogels, slangen en hagedissen. Wetenschappers vermoeden dat ook dinosaurussen zich zo konden voortplanten.

8 Insecten waren miljoenen jaren geleden veel groter dan nu

Stel je voor: een libelle van 70 centimeter groot. Tegenwoordig is de grootste libelle 12,5 centimeter lang, maar 540 miljoen jaar geleden was die gigantische versie een alledaagse verschijning.

Ook andere insecten waren toen veel groter dan nu. Dat komt doordat er toen veel meer zuurstof in de lucht zat. Onze atmosfeer bestaat nu voor 25 procent uit zuurstof, 540 miljoen jaar geleden was dat 31 procent.

Insecten ademden toen ook anders. De lucht, met de zuurstof, ging door hun longen en kon zo dieper doordringen, waardoor het dier flink kon groeien.

9 Onthoofde platwormen krijgen hun geheugen terug

Als verwoed weetjeslezer weet je ondertussen ongetwijfeld al dat een worm niet blijft leven als je die in twee of meer stukken hakt (indien nog niet, dan bij deze!). Met uitzondering van de platworm dan, die bij ons niet voorkomt.

Wat je mogelijk nog niet wist, is dat het hoofd van een onthoofde platworm niet alleen teruggroeit, hij krijgt ook zijn geheugen terug. Met andere woorden: de platworm slaat zijn geheugen ook buiten het hoofd op...

Er is wel een 'maar'. Die geheugenopslag werkt slechts veertien dagen. Het hoofd moet dus binnen die tijd teruggroeien, anders is het geheugen voorgoed verloren. Maar die twee weken volstaan doorgaans ruimschoots.

10 Octopussen en inktvissen hebben een bek

Je zou het misschien niet zeggen, maar ook alle inktvissen en octopussen hebben een bek als mond en eerste deel van het spijsverteringsstelsel. Sterker nog: die bek is hard, zoals de bek van een papegaai. Maar in tegenstelling tot de bek van een papegaai overlapt het onderste deel van de bek het bovenste deel ervan.

De bek is gemaakt van chitine en omgeven door spierweefsel. De dieren gebruiken de bek om hun prooi in stukken te hakken en te snijden, voordat die naar de maag gaat. Elke inktvissoort heeft een bek die uniek is qua grootte en vorm. De grootte van de bek hangt af van de grootte van het dier.

9 WIST-JE-DATJES OVER PAARDEN

11 Paarden kunnen niet braken

Paarden zijn fysiek niet in staat om te braken. En dat wegens tal van anatomische redenen, zoals te weinig kracht van de spieren in de slokdarm, de manier waarop de slokdarm verbonden is met de maag en de locatie van de maag zelf. Waarom paarden evolutionair gezien niet kunnen braken, weten we niet. Volgens een theorie deed de heen-en-weerbeweging van galop ooit paarden braken, maar viel dat weg, omdat dat paarden wel erg kwetsbaar maakte als ze bijvoorbeeld op de vlucht wilden slaan. Wie zal het zeggen?

12 Paarden hebben uiterst gespierde oren

Paardenoren zijn klein, maar uiterst krachtig. Elk oor bevat tien spieren (bij de mens zijn dat er maar drie) en kan 180 graden draaien, van recht naar voren naar recht naar achteren. Ze kunnen ook geluiden onderscheiden en identificeren door hun oren in een bepaalde richting te draaien.

En paarden communiceren met hun gespierde oren. Als ze hun oren naar achteren doen, wijst dit op angst. Iets wat hun soortgenoten dan blijkbaar opvangen; uit onderzoek bleek dat ze beslissingen nemen op basis van de positie van de oren van andere paarden.

13 Er is maar één echt wild paardenras

Slechts één subras paarden is echt wild en niet louter ongetemd: het przewalskipaard. Ooit vond je het in heel Europa en Azië, maar vandaag alleen nog in Mongolië, China en Kazachstan. Przewalskipaarden verschillen van gewone paarden door hun grote hoofden, dikke nekken, korte benen en algemeen gedrongen lichaamsvorm. In 1967 is het przewalskipaard het laatst als wild paard gespot in Mongolië en werd het kort daarna als 'uitgestorven in het wild' verklaard. Maar de laatste jaren wordt het dier in het wild opnieuw geïntroduceerd.

En wat dan met de 'wilde' paarden in het westen van de Verenigde Staten, denk je nu misschien. Die horen tot de normale paarden, aangezien ze zich enkel wild *gedragen* (ongetemd).

14 Paarden hebben een ontzettend breed zicht

De ogen van paarden bevinden zich aan de zijkanten van hun hoofd, zodat ze een enorm breed zicht hebben. Ze kunnen bijna 360 graden rondom hen heen zien. De enige blinde plekken zijn onmiddellijk voor en achter hun lichaam.

15 Paarden zijn eenogig én tweegig

Paarden kunnen hun ogen afzonderlijk van elkaar gebruiken en zijn dus strikt genomen eenogig. Met andere woorden: een paard kan zaken zien en verwerken die aan verschillende zijden van zijn lichaam gebeuren. Wanneer een paard naar tweegig zicht overschakelt, kan het beide ogen op een enkel voorwerp voor zich richten.

16 Arabische paarden hebben een unieke bouw

Arabische paarden herken je niet meteen, ze zijn ook letterlijk anders gebouwd. Ze hebben een grotere beenderdichtheid dan andere paarden en een kortere rug met minder lendenwervels. Daarnaast hebben ze minder ribben, die verder van elkaar staan. En ze dragen hun staart hoog als een vlag achter zich, omdat ze minder staartwervels hebben dan andere paardenrassen.

17 Pony's en miniatuurpaarden zijn niet hetzelfde

Alle miniatuurpaarden zijn pony's, maar niet alle pony's zijn miniatuurpaarden. Elk paard dat kleiner is dan 147 centimeter, is automatisch een pony. Miniatuurpaarden zijn maximaal 86 centimeter hoog.

Veel paardenliefhebbers beschouwen miniatuurpaarden als een apart paardenras, omdat hun lichaamsverhoudingen anders zijn. In vergelijking met pony's hebben ze kortere benen, langere lichamen en een meer gedrongen bouw.

18 Als een paard lacht, lacht het niet

Wanneer een paard zijn bovenlip krult en zijn hoofd omhoogricht, denken velen dat het paard een gek gezicht trekt of lacht. Maar dat is niet zo.

Wat je dan ziet, is de zogenaamde flemenreactie. Het paard doet dit als het een interessante geur beter wil ruiken. Op die manier komen feromonen en andere geuren namelijk rechtstreeks in het (hou je even vast) vomeronasaal orgaan terecht, dat vervolgens signalen naar de hersenen stuurt die fysiologische en gedragsreacties veroorzaken.

Hengsten vertonen dit gedrag voornamelijk wanneer ze feromonen van merries oppikken.

19 Paarden zijn uiterst intelligent

Dat dacht je misschien al, maar het klopt: talloze studies bewijzen het. In een onderzoek uit 2012 konden paarden mensen identificeren en onthouden. Ze konden mensen die ze wel of niet vertrouwden onderscheiden louter op basis van hun stemmen (zonder hen te zien of ruiken). Of net het omgekeerde: het onderscheid maken enkel op basis van zicht en geur, zonder de stemmen te horen.

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Vormgeving: Studio Lannoo
Zetwerk: Keppie & Keppie
Illustraties: © iStock
© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2024 en Herman Boel

D/2024/45/510 – NUR 370
ISBN 978 94 014 3058 6

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.